

Kursplan – Det goda livet, för en hållbar framtid (DGL) 1-årig utbildning vid Dalslands folkhögskola

Ny kurs, första läsåret 2020 – 2021

Kursstart 24 augusti 2020

Eftergymnasial utbildning, särskild kurs vid folkhögskola

Antagningskrav, allmän behörighet svenskt gymnasium eller motsvarande med Engelska 5 och svenska 2 eller svenska som andraspråk kurs 2 (SAS/SVA-2).

Kursens mål

Att deltagarna efter kursen har tillägnat sig praktisk kunskap inom flera områden som behövs för att leva ett mer hållbart liv i landsbygdsmiljö. De har också efter kursen kunskap om faktorer som påverkar en hållbar utveckling, globalt såväl som lokalt och på individnivå.

Presentation av olika delmoment i kursen med litteratur och material

Omfattning på delmomenten varierar, vissa moment pågår med ett antal timmar varje vecka under längre tid, såsom hela läsåret eller del av termin. Andra moment studeras under en temavecka eller som en intensivkurs i 2-3 dagar.

Deltagare har möjlighet att skraddarsy sin egen studieplan genom att välja en fördjupning av tre och läser därmed de andra mer översiktligt. Det är inte möjligt att på ett år hinna fördjupa sig i allt.

Litteraturanvisningar är ännu preliminära, böcker kommer att markeras som obligatoriska respektive bredvidläsning, det styrs även av deltagares val av fördjupning. Ytterligare böcker kommer att läggas till då det är ett hett ämnesområde där nya böcker släpps från förlagen i en strid ström.

Hållbarhetsbegreppet och Agenda 2030

Syfte med delmomentet:

- Att ge deltagarna en gemensam grund för samtalet om klimat, hållbarhet och omställning.
- Att ge grundläggande kunskaper om begrepp och modeller inom ekonomi, ekologi och sociologi som är relevanta för att tolka hållbarhetsmålen i Agenda 2030 och för att förstå hållbarhetsproblemen på djupet.
- Att ge en överblick av olika inriktningar, bakgrund, ideologi och avsikter som företag, myndigheter och organisationer har, när de vill förknippa sin verksamhet med begrepp som hållbar, ekologisk, omställning eller andra begrepp som stärker deras varumärke.

Innehåll:

- De tre dimensionerna ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet
- Förhållandet mellan begreppen klimat, hållbarhet och omställning
- Vad är ohållbart i samhället, varför finns det ett behov av omställning?
- Överblick Agenda 2030 och 17 olika hållbarhetsmål, SDG, Sustainable Development Goals
- Fördjupning i ett urval av de SDG som är mest relevanta för kursen
- Demokratins utmaningar, den ojämna fördelningen av jordens resurser, samhället som glider isär och grupper av människor som ställs utanför
- Kartläggning av rörelser, myndigheter, beslut och åtgärder som syftar till hållbarhet
- Reflektion över det motsägelsefulla i evig tillväxt på en ändlig planet, hur hållbart är det rådande samförståndet om hur den ekonomiska utvecklingen ska drivas framåt?
- En skiss över tankemodeller för alternativa ekonomiska system, delningsekonomi osv
- Exempel på granskning av verksamheter som utger sig för att vara hållbara men som inte tänkt hela vägen eller medvetet ägnar sig åt motsvarande "green-wash"
- Konkreta exempel på omställning, såsom studiebesök hos någon som ställt om, reportage i böcker, tidningar, film (se t ex SVTs korrespondenternas avsnitt Hållbart Liv)

Litteratur:

- Jordad – enklare liv i kollapsens skugga, David Jonstad, Ordfront, 2017
- Hållbar utveckling: teknik, samhälle och livskvalitet, Håkan Gulliksson, Ulf Holmgren, Studentlitteratur, 2018
- Material från FN om Agenda 2030
- Material från organisationer, nätverk, myndigheter med flera

Landsbygdsutveckling ur ett globalt hållbarhetsperspektiv

Syfte med delmomentet:

- Att ge en översiktlig förståelse för hur det globala påverkar det lokala och placera ett liv i landsbygdsmiljö i ett större sammanhang.
- Förståelse för känslan av utanförskap, bristande tillit till det offentliga, oron för det okända
- Ge en bakgrund till varför samhället glider isär
- En generell bild av olika aktörer för landsbygdsutveckling, olika typer av EU-stöd

Innehåll:

- Globaliseringens effekter på människa, land och stad
- Grogrunder för politiska strömningar på landsbygden
- Leader-programmens målskrivningar, deltagare väljer sitt aktuella område, exempelvis Framtidsbygder, som är Leader-område för Dalslands kommuner plus Årjäng och Munkedal

Litteratur:

- Den politiska ekonomins globala uttryck, Hans Abrahamsson, Korpen förlag, 2019, finns i klassuppsättning att låna och läsa valda delar inför seminarier
- Respektive Leader-områdes plan för landsbygdsutveckling

Omställning

Syfte med delmomentet:

- Att ge deltagarna möjlighet att definiera sin egen bild av vad omställning innebär och en mental förberedelse för den inre omställning som krävs för att bryta mönster. En grund och redskap för att tänka om och tänka nytt.
- Att ge en överblick över omställningsrörelsens organisationer, nätverk och bärande idéer
- Att ge hopp om att omställning är möjlig och en tro på att allt fler kommer att ställa om och att vi kommer att kunna ställa om hela samhället, innan det är för sent.

Innehåll:

- Omställning på ett personligt plan och omställning av ett samhälle
- 7 olika teman i studieplan för antologin: Mot en hållbar framtid
- Studiebesök för möten med människor som lever i omställning och resan från stad till land

Litteratur:

- Climate – a new story, Charles Einstein, North Atlantic Books, 2018
- Mot en hållbar framtid, antologi, Studieförbundet 2018, nedladdningsbar pdf www.globalutmaning.se
- Omställningshandboken, nedladdningsbar pdf www.omställning.net
- Omställningsrörelsen – Globala utmaningar, lokala lösningar, Omställningsnätverket 2018
- Hur kan folkhögskolor utvecklas till lokala omställningscentra och vad innebär det egentligen? FOLAC – numera FSO, 2014, nedladdningsbar www.folkbildning.net

Hållbart boende

Syfte med delmomentet:

- Att ge en grund för att kunna välja en boendeform för egen del och argument som håller för att motivera sitt val för sig själv
- Att ge överblick över olika alternativ, hyra, köpa, arrendera, torp, gård, ödehus. Allt från eremiten i skogstorpet via klusterboenden och Ekobyar på landet till kollektivhus i staden.
- Kunskap om bostaden utifrån ett kretsloppsperspektiv, behov av energitillförsel och hur valet av boendeform påverkar det egna ekologiska fotavtrycket
- Att erhålla en checklista vid övervägande om att hyra eller köpa hus, arrendera eller köpa odlingslotter, mark eller ett skogsområde
- Att ge en presentation av innehållet i fördjupningskursen kring renovering och återbruk

Innehåll:

- Presentation av olika boendekoncept, såsom Tinyhouse i kombination med odlingslotter
- Besök hos Ekobyar och enskilda gårdar baserade på hållbarhetsmålsättningar
- Kännedom om permakultur – ett boende på naturens villkor
- Bygglov, lantmäteri, detaljplaner och andra regelverk
- Skog och mark, värdering och skötsel

Litteratur:

- Valda delar av, Hållbar utveckling, Gulliksson, Holmgren
- Valda delar av, Permakultur! Framtiden i din trädgård, Borrabo förlag, 2017
- www.divcity.se www.byggemenskap.se www.kollektivhus.se
- www.socialtbyggande.se material och filmer från konferens i Göteborg, september 2019

Ekonomiskt hållbart liv i landsbygd

Syfte med delmomentet:

- Livspusslet, hur kombinera löneanställning i urban miljö med ett hållbart liv på landsbygd
- Nödvändigheten av finansiella medel som komplement till självhushållningens möjligheter, förmedla realism kring att flytta ut på landet för att på sätt göra drömmen möjlig.
- Presentation av innehållet i fördjupningskursen om egenförsörjning i landsbygdsmiljö

Innehåll:

- Förutsättningar för kommunikationer
- Internet som förutsättning för att arbeta "hemifrån" eller från ett gemensamt kontor i ett klusterboende. Fiberförening eller inte?
- Workshop om det hållbara i att vara beroende av bil, som ofta är priset för att bo i landsbygd
- Delningsekonomi
- Ekonomi, räkna på hur det skulle kunna se ut för dig, hur mycket pengar skulle du behöva för att klara dig? Vad kostar det att köpa och äga ett hus? Förutsättningar för att få banklån?
- Projektarbete, gör en kalkyl som bygger på verkliga drömmar, är det möjligt att bli din dröm?

Litteratur:

- https://www.sverigeskonsumenter.se/media/hokecd00/delningsekonomi_standpunkt_web.pdf
- <https://www.hallakonsument.se/pengar-och-ekonomi/livssituationer/kopa-bostad/utgifter-att-aga-hus/>
- Sidhänvisningar i exempelvis: Hållbar utveckling, Gulliksson/Holmgren, 2018

Hållbar matproduktion och matkonsumtion

Syfte med delmomentet:

- Att ge en överblick över ämnesområdet från ohållbarheten i nuvarande produktion till mångfalden av alternativa, ofta närodlade möjligheter till hållbar matproduktion.
- Att ge en överblick över konsumtionsmönster, vart tar matsvinnet vägen, räcker maten i världen till alla, vad krävs för att den ska göra det i framtiden?
- Att ge kunskap om permakultur, ideologin bakom den och konkreta arbetsmetoder
- Att få praktisk kunskap om småskalig odling och hur man kan ta tillvara på naturens resurser
- Presentation av innehållet i fördjupningskursen med småskalig odling och hållbar mat

Innehåll:

- Workshop om rätten som en del av oss tar sig för att genom djurhållning producera mat
- Klimatsmart matproduktion, olika råvarors klimatpåverkan
- Odling i trädgårdsland, växthus, i köksfönstret och balkonglådor
- Alternativ för att skapa en hållbar vardagsmeny
- Naturens resurser, svamp, bär, rötter osv

Litteratur:

- Permakultur! Framtiden i din trädgård, Ylva, Johan och Siri Arvidsson, Borrabo Förlag, Trävattna 2017, www.borrabo.se
- Den stora ätstörningen, maten makten miljön, Gunnar Rundgren, Ordfront, 2016
- Recept som förändrar världen, Johan Rockström, Bokförlaget Max Ström, 2019

Egen djurhållning, höns, får, getter, biodling, kor

Syfte med delmomentet:

- Deltagarna ska ha fått grundläggande förståelse för vilka förutsättningar som krävs för djurhållning, vilka regelverk som sätter gränser, ekonomiska förutsättningar kring självhushåll respektive småskalig försäljning.

Innehåll:

- Höns
- Bin och honung
- Får, lamm och getter
- Tillfälle för deltagarna att pröva på och uppleva det dagliga ansvaret för djur.
- Kännedom om konceptet med andelsdjur – hur fungerar det?
- Besök hos personer som har djur, t ex Maritas kossor, Ingers höns, Naraines lamm, Robbans KRAV-certifierade kött djur och Jennys biodling.

Litteratur:

- Höns som hobby, Liselotte Roll, Natur och Kultur, 2019
- Besök hos småskaliga entreprenörer, bland annat andelslamm i Köpmannebro

Hållbar renovering och återbruk (valbar fördjupning)

Syfte med delmomentet:

- Att ge den kunskap som krävs för att köpa och renovera sitt eget boende utan att ha råd att köpa alla nödvändiga hantverkstjänster. Att bygga bo med låg budget.
- Kunskap för att bedöma för- och nackdelar med olika energikällor, sol, vind, vatten m fl
- Faktaunderlag för att värdera renoveringsobjekt ur hållbarhetsperspektiv. Är återbruk alltid bättre eller kan nya material i någon situation vara ett mer hållbart alternativ?
- Möjligheten att bygga energineutrala hus, energi och materialåtgång över ett hus livscykel.
- Att ge faktaunderlag för att kunna ta ställning till alternativ till kommunalt vatten och avlopp.

Innehåll:

- Materialkunskap kring byggmaterial, nytt, återbruk, färg och målning
- Maskin- och verktygkunskap, säkerhet, möjlighet till certifierad utbildning i motorsåg
- Energikällor, solceller, minikraftverk för vind och vatten, med studiebesök solceller mm
- Studiebesök vid hus med glas av tak för att ta tillvara solenergin
- Alternativa lösningar för avlopp, studiebesök hos lokala ekologiska alternativ
- Praktiska övningar i att renoveras hus, att måla fönster, bygga avloppsanläggningar
- Bygglov, lantmäteri, detaljplaner och andra regelverk
- Renovera ett övningsobjekt, lära genom att göra
- Tillval att bygga sitt eget Tinyhouse

Litteratur:

- Sidhänvisningar i Hållbar teknik, Gulliksson, Holmgren, 2018
- Ved, Lars Mytting, Natur och Kultur, 2012, Allt om huggning, stapling och torkning – och vedeldningens själ.
- Kompendier och aktuell litteratur på området
- Seminarier med erfarna hantverkare
- www.egnahemsfabriken.se om byggande av egna hus, Tjörn
- www.byarkvarter.se om bland annat Tinyhouse
- www.socialtbyggande.se material och filmer från konferens i Göteborg, september 2019

Hållbar egenförsörjning i landsbygdsmiljö (valbar fördjupning)

Syfte med delmomentet:

- Ge deltagarna en realistisk bild av inkomstmöjligheter i landsbygdsmiljö och samtidigt peka på hållbara alternativ som visat sig fungera.
- Kännedom om förutsättningar för inkomster genom gröna näringar.
- Att få förståelse för företagarens villkor samt kännedom om de kunskaper som krävs för att driva ett eget företag.
- Ge underlag för att välja företagsform.
- Med Dalsland som exempel presentera förutsättningarna för småskalig turism baserad på naturen och "Det goda livet på landet"

Innehåll:

- Olika företagsformer, ekonomisk förening, kooperativ, aktiebolag och enskild firma
- Regelverk för olika verksamheter, såsom sommarcafé, bed & breakfast, vandrarhem osv
- Att starta eget, affärsidé, ekonomi, marknadsföring, genomförande
- Entreprenörskap, förmågan att organisera och hålla ut för att kunna förverkliga en idé

Litteratur:

- Skatteverkets broschyr
<https://www.skatteverket.se/download/18.41f1c61d16193087d7f140f4/1524646490211/starta-foretag-skv462-utgava16.pdf>
- Kompendier och aktuell litteratur på området

Småskalig odling och hållbar mat (valbar fördjupning)

Syfte med delmomentet:

- Att få fördjupad kunskap om odling av olika grödor.
- Att få fördjupad kunskap om hur man tar tillvara på maten.
- Att få fördjupad kunskap om matlagning, recept, specialkost

Innehåll:

- Permakultur, fördjupning
- Jord och näringslära
- Andelsjordbruk
- Växthusodling
- Hydroponisk odling
- Förvaring och konservering

Litteratur:

- Permakultur! Framtiden i din trädgård, Ylva, Johan och Siri Arvidsson, Borrabo Förlag
- Kompendier och aktuell litteratur på området

Dalsland – kultur, natur och samhälle

Syfte med delmomentet:

- Att få en bred kännedom om landskapet Dalsland och dess olika samhällen, natur och kultur, för att få ett underlag för ett eventuellt beslut om flytt till landskapet.

Innehåll:

- Dalslands natur
- Kulturverksamheter i Dalsland
- Hembygdsföreningar, bygdeföreningar, sociala nätverk
- Förutsättningar för boende i Dalslands kommuner, infrastruktur, tomtmark, kollektivtrafik
- Guidade turer, studiebesök
- Projektarbete

Litteratur:

- Natur i Dalsland
- <https://www.vastsverige.com/dalsland/>
- Kommunernas hemsidor

2020-01-16